

УДК 373.5(477.54)

А.В. Серета

ІСТОРІЯ ЛЮБОТИНСЬКОЇ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ І-ІІІ СТУПЕНІВ №4

Стаття присвячена вивченню історії та розвитку Люботинської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 4. Було складено детальний список директорів навчального закладу з 1902 р. по сьогоднішній день. У статті розкрито етапи розвитку даної школи, проаналізовано підходи до навчально-виховного та виховного процесів у школі.

Ключові слова: народне Яловенківське училище; завідувача; Енвальд О.О.; Валківське повітове земство; освіта; директор; Люботинська ЗОШ І-ІІІ ступенів № 4.

Стаття посвячена изучению истории и развитию Люботинской общеобразовательной школы I-III ступеней № 4. Был составлен подробный список директоров учебного заведения с 1902 г. до современность. В статье раскрыты этапы развития данной школы, проанализированы подходы к учебно-воспитательного и воспитательного процессов в школе.

Ключевые слова: народное Яловенківське училище; заведуюча; Енвальд А.А.; Валковское уездное земство; образование; директор; Люботинская ООШ I-III ступеней № 4.

The article is devoted to studying history and development of the secondary school number four in the town. The detailed list of headmasters of this educational establishment was made since 1902 up to our days. The periods of the development of this school were described in this paper. The main approaches of educational process were also analyzed in it.

Key words: public Yalovenkivs'ka school; the head mistress; Endval'd O.O.; Valkiv region zemstvo; education; the director; Lyubotins'ka secondary school of I-III degrees number 4.

Постановка³⁴проблеми. Актуальність даної теми полягає в тому, що у 2012 році, школі виповнюється 110 років з моменту заснування, а також те, що досі повністю не досліджено історію навчального закладу.

Теоретична та практична значимість даної статті полягає в можливості використання його висновків і положень у науково-дослідній, а також навчально-викладацькій діяльності.

Аналіз актуальних досліджень. Минуло 10 років з моменту останньої публікації з історії Люботинської ЗОШ № 4. У процесі дослідження історії Люботинської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 4, було використано таку літературу й джерела: Ю.І. Найпак, В.В. Стрілець, Г.Є. Погорелова [3]; В.В. Стрілець [4]; З.С. Калінінко [1; 2].

Мета статті полягає в тому, щоб на основі наявного опублікованого та не опублікованого матеріалу, дослідити основні важливі історичні періоди розвитку школи та створити хронологічний список директорів.

Виклад основного матеріалу. Історія Люботинської ЗОШ I-III ст. № 4 бере свій початок у далекому 1902 р., коли за рішенням Валківського повітового земства у пристанційному селищі станції Люботин було відкрите початкове однокласне трирічне народне училище, яке часто називали Яловенським або Люботинським другим. Воно розміщувалось у найманому приміщенні на сучасній Комсомольській площі, там, де донедавна розташовувалась їдальня відділу робітничого постачання Південної залізниці та магазин «Олександра». Шкільна будівля була дерев'яною, вкритою залізом. Першою вчителькою цього народного училища була Енвальд Олександра Олексіївна, яка отримала освіту у Харківському єпархіальному училищі. У 1908 р., у школі навчався 141 учень, Олександра Олексіївна стала завідуючою школи. На цій посаді вона працювала до 1920 р. [3, с. 3].

У 1912 р. Валківське повітове земство вирішило збудувати нове приміщення для Яловенківського початкового училища. Наприкінці 1913 р. будівництво двоповерхового приміщення школи в основному було закінчено, але заняття в ньому розпочалися лише у вересні 1914 р. На

першому поверсі класних кімнат не було, тут знаходилися квартири вчителів, роздягальня та кухня. На другому поверсі було чотири класні кімнати та вчительська кімната [1, с. 2].

З 1915 р. за рішенням Валківського повітового земства Яловенківська школа була перетворена із трирічного курсу на чотирирічний. Навчання в школі проводилося лише російською мовою, українська мова заборонялася. Обов'язковими навчальними предметами були «Закон Божий», читання, письмо та арифметика. З приходом радянської влади було ліквідовано викладання «Закону Божого». Процес перебудови системи навчання проходив дуже важко, бо педагогічні кадри склалися, в основному, з вчителів старої школи, які не зразу могли прийняти дух радянської педагогічної думки [1, с. 4].

У 1920 р. Яловенківська школа перетворилася на загальноосвітню трудову семирічну школу, що мала II ступені, та перейшла у підпорядкування Південної залізниці. У 1927 р. в школі створили першу піонерську організацію, яка об'єднувала 100 піонерів із трьох піонерських загонів. Першим старшим піонервожатим був Загоруйко Олександр Кіндратович, а у 1928-1929 навчальному році у школі було створено першу комсомольську організацію. Першим секретарем шкільної комсомольської організації був Безкоровайний Костянтин. Із 1936р. при школі почав працювати гурток юннатів. Були створені дослідні ділянки, закладено і вирощено фруктовий сад, питомник шовковиці, створені парники, в яких вирощувалися учнями розсада та квіти. У цьому ж році школа стала десятирічною і отримала назву Люботинська середня залізнична школа № 16. У 30-ті роки при школі було сформоване, значне для свого часу, зібрання книг. Зроблене це було в основному зусиллями бібліотекаря школи Варич Карини Петрівни. Окремого приміщення бібліотека не мала, і книги розташовувалися спочатку в одній, а згодом у двох шафах, які стояли у вестибюлі на першому поверсі школи. У роки німецької окупації у приміщенні розташовувалися різні окупаційні установи, деякий час знаходився госпіталь [3, с. 9], [4, с. 237].

У зв'язку з запровадженням політехнічного навчання особлива увага зверталася на викладання біологічних дисциплін. У школі працював

гурток юннатів, які займалися вирощуванням різних культур та ін. За вирощення високих урожаїв гібридної кукурудзи та добрі показники дослідних ділянок у 1956 р. школа отримала медаль учасника Всесоюзної сільськогосподарської виставки отримали і учні-юннати школи Гончарова Майя, Каплун Володимир та Пелешенко Клава. У 50-ті роки в школі працювали такі гуртки: фізичний (керівник Босенко Ф.З), географічний (керівник О.О. Мартинова), юннатів (керівник Волгіна Н.Г), історичний (керівник Каліненко З. С.), математичний (керівник Хворост І.О), німецької мови (Руденко К.І), стрільків (керівник Каліненко А.Г.), хорівий (керівник Летюк І. Н.) та інші. Членами фізичного гуртка створено шкільне радіо. З 1956 р. у Люботинській СШ № 16 почав працювати шкільний буфет. У 1960 р. Люботинська залізнична СШ № 16 була перейменована у Люботинську загальноосвітню школу № 4. За спогадами Новосел Л.І. після перейменування навчального закладу було вирішено зробити прибудову до школи і вже у 1964 р. вона почала функціонувати. Одночасно здійснювалося будівництво спортивного залу та майстерень. Розширення школи сприяло створенню кабінетів у школі. Першим було створено кабінет історії, згодом було створено кабінети фізики та хімії. Але повністю запровадити кабінетну систему вдалося тільки на початку 80-х років XX століття [3, с. 11-13], [1 с. 6-8].

З 1986 р. розпочався перехід загальноосвітньої школи на 11-річний термін навчання, одночасно запроваджувалося навчання дітей з шести років. У навчальні плани шкіл були введені нові предмети: основи інформатики та обчислювальної техніки, етика і психологія сімейного життя, ознайомлення з навколишнім світом, основи виробництва та вибір професії [3 с. 14].

З 25 серпня 1987 р. директором школи № 4 було призначено вчителя географії ЗОШ № 2 Найпака Юрія Івановича. З 1 вересня 1987 р. заступником директора була призначена Погорелова Галина Євгенівна [3 с. 14].

Багато випускників школи гідно виконували свій військовий обов'язок у різних напружених точках планети. 17 лютого 1961 р. при виконанні спеціального завдання в Лаосі загинув випускник школи 1956 р. ефрейтор Гуров Віктор Андрійович. Посмертно він був нагороджений орденом Бойового Червоного Прапора, його ім'я навечно було занесено у списки особового скла-

ду бійців військової частини № 78684 та Книгу Пошани ЦК ВЛКСМ. Виконували свій військовий обов'язок випускники школи і в Демократичній Республіці Афганістан. Випускник школи Омельченко Сергій Михайлович не повернувся з цієї війни. Біля школи встановлений пам'ятний знак [3, с.16].

У процесі дослідження історії Люботинської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 4 було зроблено приблизний хронологічний список директорів Люботинської ЗОШ № 4: Енвальд Олександра Олексіївна 1902-1920 рр.; Калінська Анастасія Тимофіївна бл. 1920-1923 рр.; Щукаленко Надія Іванівна бл. 1923- 1936 рр.; Загоруйко Олександр Кіндратович бл. 1936-1939 рр.; Щербин Микола Іванович бл. 1939-1941 рр.; Михайленко Григорій Спіфанович 1943-1947 рр.; Каліненко Андрій Григорович 1947-1948 рр.; Натарова Наталія Григорівна 1948-1949 рр.; Кондратенко Іван Федорович 1949-1972 рр.; Ширококов Олександр Сергійович 1972-1980 рр.; Олійник Віктор Іванович 1980-1981 рр.; Зибнев Валентин Володимирович 1981-1987 рр.; Найпак Юрій Іванович з 25.07.1987 р.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Після скасування кріпосного права в Росії в 1861 р. шкільна освіта поступово вдосконалювалася. Освіта ставала все більш доступною для всіх прошарків населення. Однією з перших земських шкіл у місті Люботині було Яловенківське училище.

Щодо перспектив вивчення історії даного навчального закладу то на майбутнє планується дослідження довоєнного періоду (1902-1941 рр.), так як він є маловідомим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Каліненко З.С. Історія середньої залізничної школи № 16 у 4 Ч. Частина 1./ Зінаїда Сергіївна Каліненко. – Люботин: Б\в, 1958. – 22 с.
2. Каліненко З.С. Історія середньої залізничної школи № 16 у 4 Ч. Частина 4./ Зінаїда Сергіївна Каліненко – Люботин: Б\в, 1958. – 36 с.
3. Найпак Ю.І. Сто славних років. До 100-річчя Люботинської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 4. / [Ю.І. Найпак, В.В. Стрілець, Г.Є. Погорелова та ін.] – Люботин: 2002. – 32 с.
4. Стрілець В.В. Люботин: Історико-краєзнавчий нарис/ Валерій Васильович Стрілець. – Харків: Торсінг; - 400 с.